

F.....n! JAG HAR FÅTT PROSTATACANCER!

**NU ÄR
DET
KÖRT!
ELLE
R?**

**.....! JAG HAR FÅTT PROSTATACANCER! NU ÄR DET KÖRT!
ELLER?**

NORMALPATIENTEN 1995

NORMALPATIENTEN 2018

Medelålders/äldre

Har inga symtom

Lever ett aktivt liv

Vi är många!

Lever 20-30 år

MUSTASCHKAMPEN

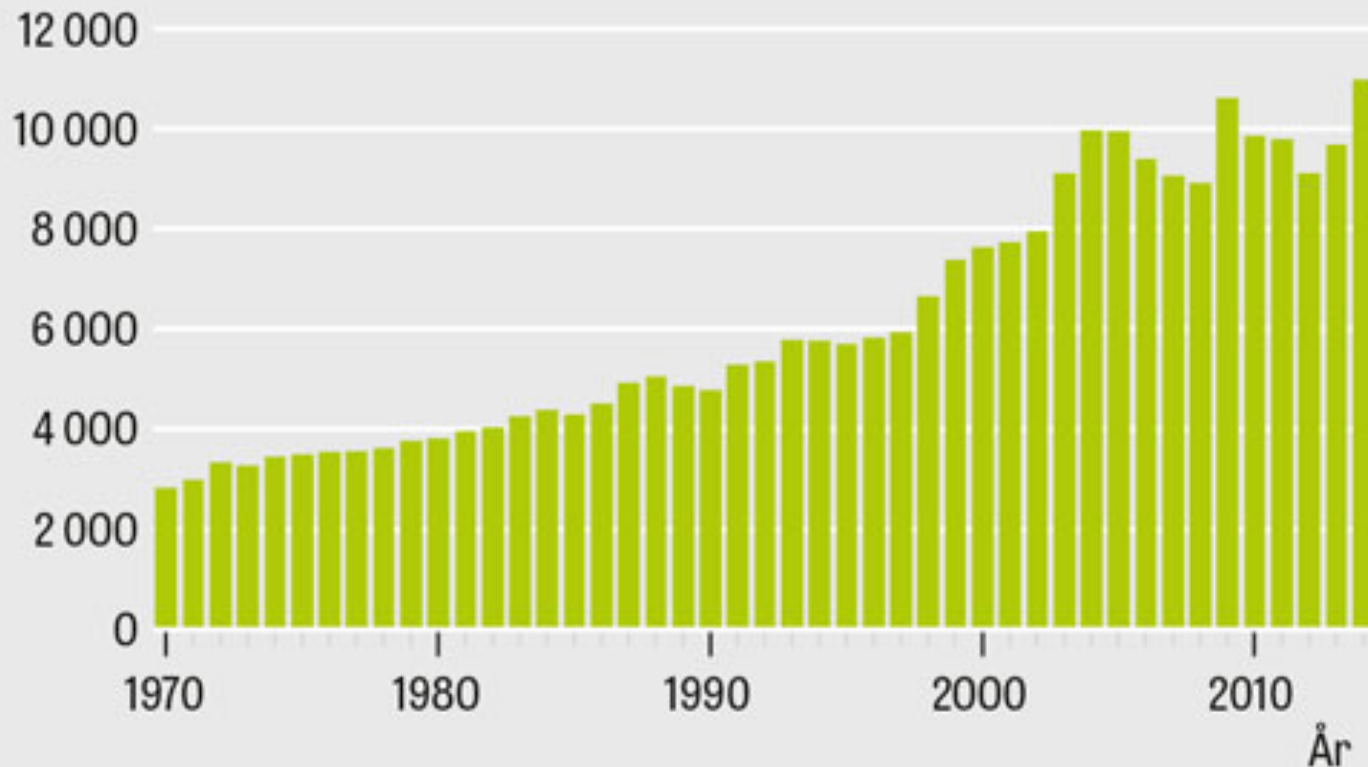
TILL ATT BÖRJA MED LITE FAKTA

- Sveriges vanligaste cancerform
- Vi har de längsta väntetiderna av alla cancersjukdomar
- Kommer man i tid kan sjukdomen botas
- För många upptäcks sjukdomen för sent
- Många nya läkemedel har kommit och kommer
- Sjukdomen är på väg att bli kronisk
- Tar många mäns liv

NU ÄR VI FLER ÄN 100.000!

FIGUR 1. Prostatacancer i Sverige

Nya fall av prostatacancer, antal

► Antal nya fall av prostatacancer i Sverige mellan 1970 och 2014.

Källa: Socialstyrelsen.

171.000

mellan

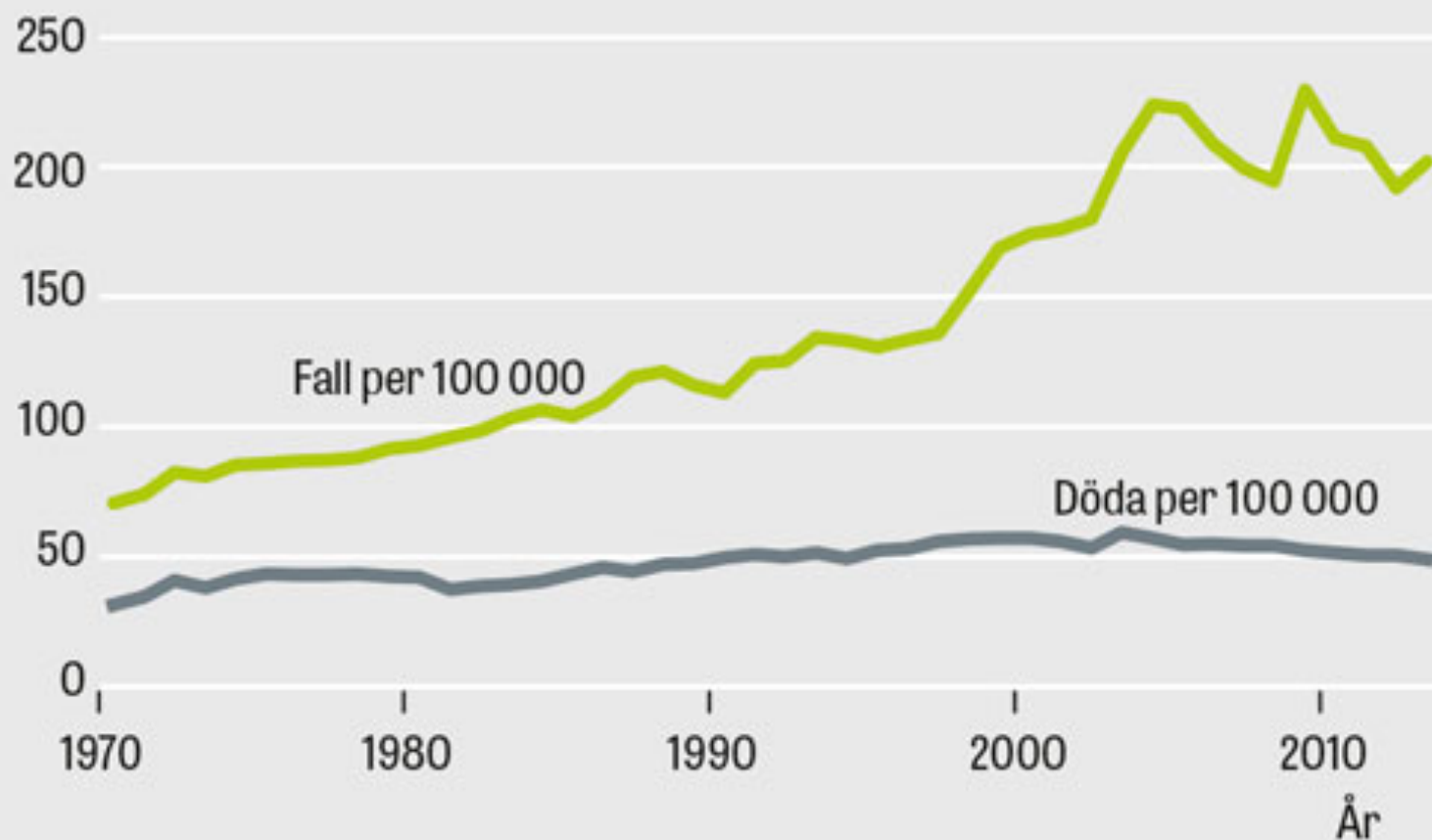
1998

2016

ANTAL NYA FALL OCH AVLIDNA

FIGUR 2. Incidens och dödlighet

► Åldersstandardiserad incidens och dödlighet för prostatacancer per 100 000 invånare i Sverige. Källa: Socialstyrelsen.

ALLT ÄR INTE FRID OCH FRÖJD!

2 400 avlider varje år.

**1 800 kommer för sent för botande
behandling!**

Varför?

PAPPOGRAFI

**BESLUT LÄR KOMMA DEN
12 FEBRUARI 2018!**

DET BLIR INGEN SCREENING, I ALLA FALL INTE JUST NU!

SBU Bereder Rapport 275/2018

Tilläggsmetoder till PSA-test för diagnostik av
prostatacancer

Underlag till Socialstyrelsen

Screening för
prostatacancer

Rekommendation och bedömningsunderlag

Remissversion

MEN STOCKHOLM-3 DÅ?

- Studerats på 48 000 män i Stockholmsområdet
- Begränsat vetenskapligt underlag
- Bristande kvalitet och överförbarhet (kräver fler studier)
- Hur många män behövde undersökas med palpation/ultraljud?
Kan därmed ej bedöma resursåtgång.
- Oklart om använt PSA är optimalt.
- Oklart hur stor betydelse den genetiska komponenten har.

SOCIALSTYRELSEN TYCKER I UTREDNINGEN TILL OM PSA- TESTNING I ALLMÄNHET

”Samtidigt är det viktigt att komma ihåg att Socialstyrelsen inte avråder från PSA-testning generellt. Män som önskar få ett PSA-prov bör enligt de nationella riktlinjerna även fortsättningsvis få information om provets för- och nackdelar och därefter i samråd med vårdgivaren erbjudas provtagning om de önskar det, oavsett om de har symtom eller inte.”

**Du har rätt att
ta PSA-prov
oavsett vad din
läkare säger.**

**Men innan du
tar provet bör
du läsa denna
broschyr från
Socialstyrelsen.**

Om PSA-prov

För att kunna upptäcka prostatacancer
i ett tidigt skede – fördelar och nackdelar

VI SKREV TVÅ MEJL

- Hindras män att ta PSA-prov på Din vårdcentral?

Diskussionen om PSA-testning har varit omfattande senaste tiden. I Aftonbladet vittnade patienter om att de nekats PSA-prov inom primärvården med spridd prostatacancer som följd. Socialstyrelsens Lars-Torsten Larsson uttryckte oro över att vården avråder eller till och med hindrar någon från att ta PSA-prov.

- Region Uppsala

För vidare befordran till ansvarig för remissvar på Socialstyrelsens remiss "Screening för prostatacancer" offentliggjort 2018 02 12 och med senaste svarsdatum 2018 05 09.

DEBATTEN FORTSÄTTTER

DAGENS
Medicin

25 april

Jonas
Hugosson

Sigrid
Carlsson

Per-Anders
Abrahamsson

Anders
Bjartell

Pär
Stattin

Peter
Wiklund

”Alla äldre män bör erbjudas att testa sig för prostatacancer”

Socialstyrelsen har lagt en våt filt
över ett av våra största hälsoproblem
– att 5 procent av svenska män dör av
prostatacancer, skriver debattörerna.

We do have a clinical problem!

Waiting times*, median days

DAGENS Medicin

DEBATT

"Ännu ett förlorat år för tusentals män"

Det är mycket oroande att det på riksnivå inte syns någon förbättring alls, skriver Prostataförbundet om väntetiderna i cancervården.

Publicerad: 2016-10-14

Prostate cancer

167

3-8 x

Kidney cancer

64

Rectal cancer

56

Head- and neck cancer

50

Metastatic prostate cancer

43

Colon cancer

42

Melanoma

37

Lung cancer

30

Breast cancer

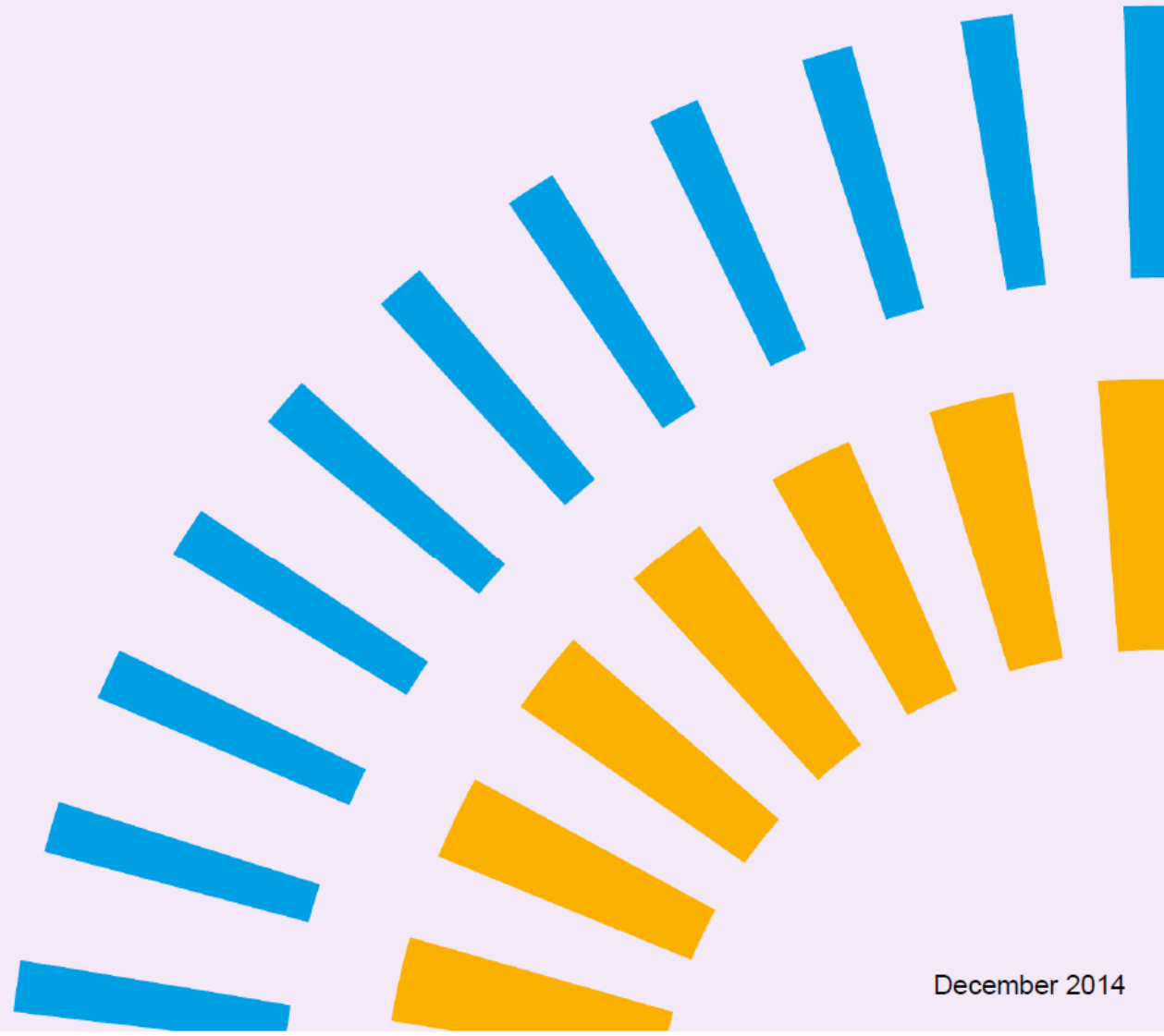
20

MUSTASCHKAMPEN

Prostatacancer

Beskrivning av standardiserat vårdförlopp

December 2014

STANDARDISERAT VÅRDFÖRLOPP

De fem första vårdförloppen (2015)

• Akut myeloisk leukemi (Blodcancer)	6 dagar
• Huvud- och halscancer	30-38 dagar
• Matstrupe- och magsäckscancer	31-38 dagar
• <u>Prostatacancer</u>	28-60 dagar*
• Cancer i urinblåsa och urinvägar	9-12 eller 31-41 dagar**

*Beroende på risknivå, spridning och behandlingsbeslut | **Beroende på om tumören vuxit in i urinblåseväggen eller ej

NATIONELLA PROSTATACANCER- REGISTRET (NPCR) RATTEN 2017

Väntetid – från remiss till kurativ primärbehandling

	2015	2016	2017
• Riket	165	143	126
• Uppsala	173	190	153

Värmland: 133; Dalarna:198 (?); Västmanland: 118;
Örebro: 113; Gävleborg:125; Södermanland: 90;

VI SKREV TVÅ NYA MEJL

- Region Uppsala måndag 23 april
- Till 40 ledande regionpolitiker tisdag den 24 april

”Är du nöjd med att:

*I Uppsala fick män med prostatacancer vänta **173** dagar på vård år 2015 mot snittet i riket **165** dagar*

*I Uppsala fick männen 2017 vänta **153** dagar mot **126** dagar i riket*

*I Uppsala har förbättringen varit **12%** mot **24%** i riket*

*Uppsala låg bland landets sjukhus på **nionde** plats från botten 2015 och och på **andra** plats från botten 2017*

*Bland regionsjukhusen ligger Uppsala tillsammans med Umeå i **botten** när det gäller väntetider år 2017*

*Vi från Prostatacancerföreningen i Uppsala län undrar i bilagt brev till Regionen vart de **46,5** miljoner man fått från staten för att minska köerna i cancervården tagit vägen!*

Vi emotser dina kommentarer!”

”Det har hänt så mycket positivt inom prostatacancervården de senaste åren som jag tidigare inte trodde skulle hända under hela min livstid”.

Sa Ingela till mig för ett par år sedan!

Ingela Franck Lissbrant, onkolog vid Sahlgrenska universitetssjukhuset i Göteborg och regional processägare för prostatacancer/onkologi i Västra Götalandsregionen.

HORMONELL BEHANDLING VID ICKE SKELETT-METASTASERAD PROSTATACANCER

Leder nästan alltid till regress o lindring av eventuella symtom samt förbättrar överlevnaden.

Peroralt antiandrogen – Bikalutamid (Casodex)

HORMONELL BEHANDLING VID SKELETT-METASTASERAD PROSTATAACANCER

- GnRH-analog —————

Buserelin
Goserelin
Leuprorelin
Triptorelin
- GnRH-antagonist —————

Degarelix (Firmagon)
- Peroralt antiandrogen —————

Bikalutamid
- Östrogen —————

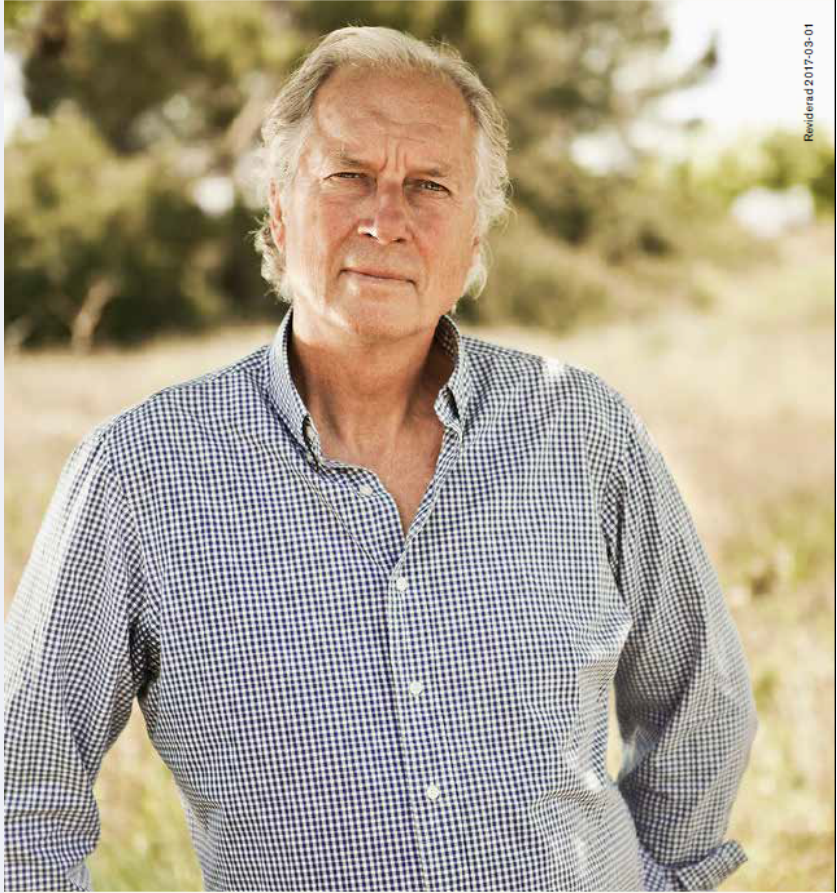
Polyestradiolfosfat (Estradurin)
- Kirurgi
- "Flare"-profylax
- Docetaxel – cytostatikum ges redan vid start

LÄKEMEDEL VID PROSTATACANCER

Östra regionen

 **PROSTATACANCER
FÖRBUNDET**

Läkemedel
vid prostatacancer

Reviderad 2017-03-01

FYRA "NYA" LÄKEMEDEL O ETT GAMMALT

FYRA "NYA" LÄKEMEDEL o ETT GAMMALT VID KASTRATIONSRESISTENT PROSTATAACANCER

HORMONELLT VERKSAMMA

- Minskar produktionen av testosteron från testiklar, binjurar och tumörceller
- Minskar produktionen av kortison, varför kortisontabletter (Prednisolon) måste tas samtidigt som Zytiga.
- "Det här är ett genombrott" - ge Zytiga tidigt tillsammans med hormoner.

- Likvärda preparat
- Milda biverkningar
- Tumörcellerna utvecklar efter en tid resistens

- Blockerar målmolekylen för testosteron inne i tumörcellen.
- Xtandi + hormoner innan metastaser ökar tiden till att metastaser utvecklas

Zytiga subventioneras idag endast för:

**behandling av metastaserad kastrations-
resistent prostatacancer, men**

ZYTIGA[®] (abiraterone acetate)
FROM THE MOMENT OF METASTASES

A NEW TREATMENT OPTION IN NEWLY
DIAGNOSED, HIGH-RISK METASTATIC
HORMONE-SENSITIVE PROSTATE CANCER

Zytiga subventioneras idag endast för:

**behandling av metastaserad kastrations-
resistent prostatacancer, men**

ZYTIGA® (abiraterone acetate)

FROM THE MOMENT OF METASTASES

A NEW TREATMENT OPTION IN NEWLY
DIAGNOSED, HIGH-RISK METASTATIC
HORMONE-SENSITIVE PROSTATE CANCER

XTANDI SUBVENTIONERAS IDAG FÖR:

behandling av metastaserad kastrationsresistent prostatacancer, men

”Xtandi minskar risken för spridning eller död med 71 procent

hos patienter med icke-metastaserad
kastrationsresistent prostatacancer
(CRPC)” (PROSPER-studien)

(Onkologi i Sverige, februari 2018)

XTANDI SUBVENTIONERAS IDAG FÖR:

behandling av metastaserad kastrationsresistent prostatacancer, men

”Xtandi minskar risken för spridning eller död med 71 procent

hos patienter med icke-metastaserad
kastrationsresistent prostatacancer
(CRPC)”

(PROSPER-studien)

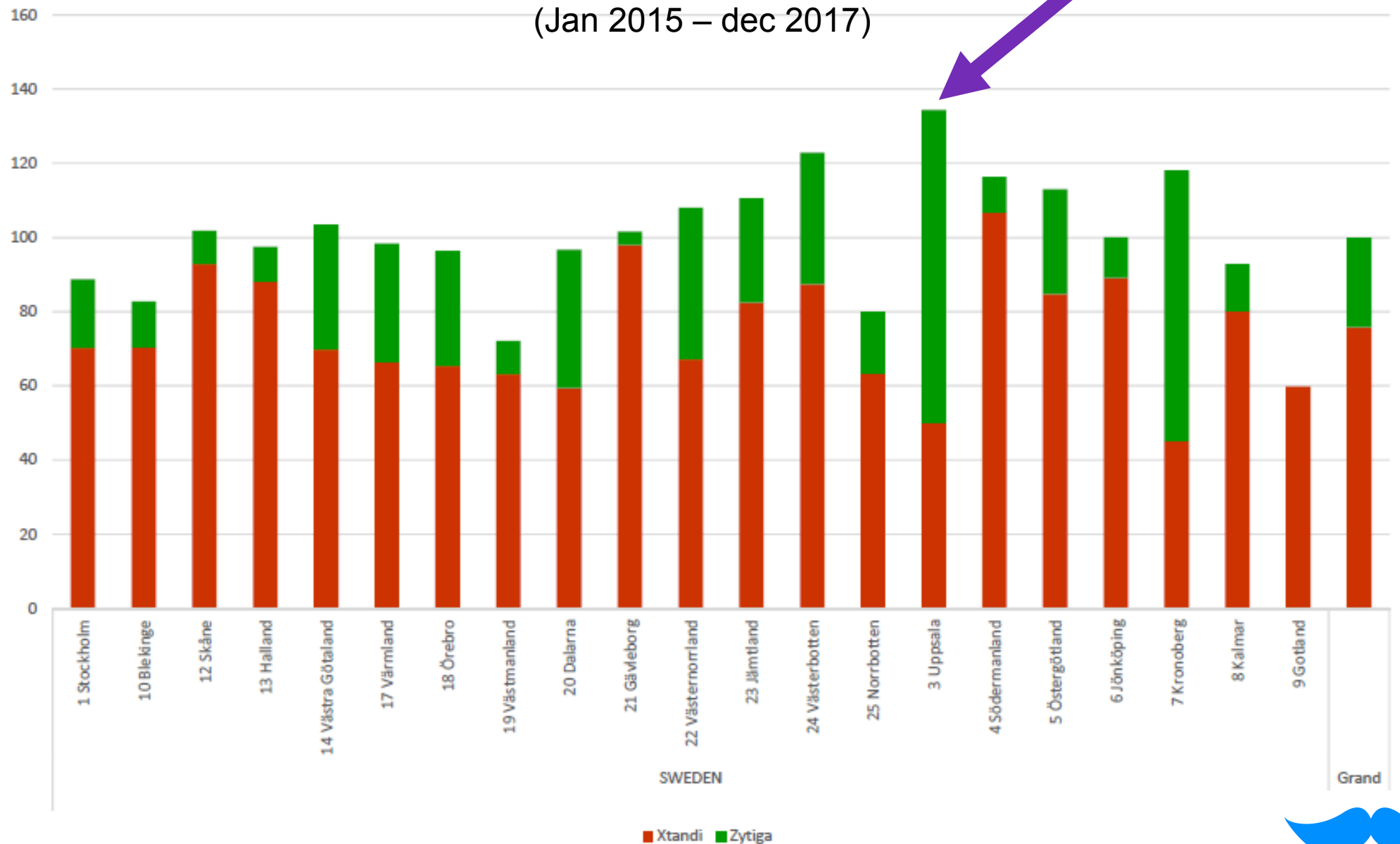
(Onkologi i Sverige, februari 2018)

INTE ÄR VÅRDEN JÄMLIK

FÖRSÄLJNINGEN AV Z och X

MQT Indexed sales /1000 M70+

(Jan 2015 – dec 2017)

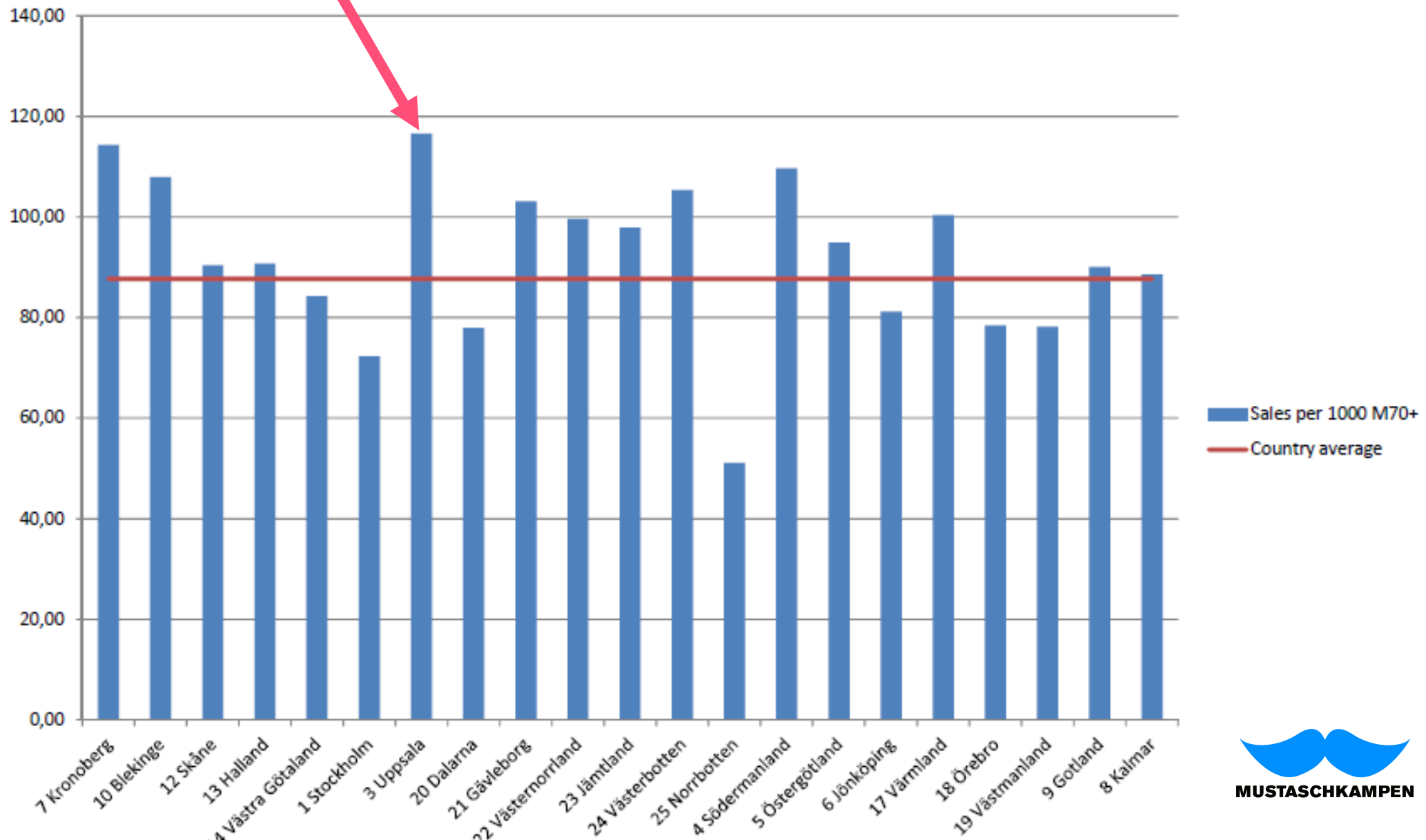

MUSTASCHKAMPEN

INTE ÄR VÅRDEN JÄMLIK

FÖRSÄLJNINGEN AV Z och X

Sales Z+X per 1000 Males 70+, 2015 Jan-2017 Dec

UNT 1 feb 2018

Åke Spross 07:10 | 2018-02-01

Ojämlig vård vid prostatacancer

Män med högst inkomster har störst chans att diagnostiseras med prostatacancer i ett tidigt skede, slippa långa väntetider och få mer aktiv behandling. De har även bäst överlevnad när cancer spridit sig.

MUSTASCHKAMPEN

UNT 8 april 2018

”Stora geografiska skillnader i tillgång till behandling för spridd prostatacancer”

(npcr.se)

– Det mest förvånande i studien var de stora geografiska skillnaderna eftersom vi sedan några år har nationella rekommendationer om användning av dessa läkemedel som syftar till att säkra en jämlik vård säger Ingela Franck Lissbrant, överläkare i onkologi vid Sahlgrenska sjukhuset och regional processägare för prostatacancer i Västra Götalandsregionen. Nu krävs ökad följsamhet till rekommendationerna och ett ökat samarbete mellan urologer och onkologer för att män med spridd prostatacancer skall få tillgång till behandling.

Nationwide population-based study on the use of novel antiandrogens in men with prostate cancer in Sweden.

Franck Lissbrant I, Ventimiglia E, Robinson D, Törnblom M, Hjältn-Eriksson M, Lambe M, Folkvaljon Y, Stattin P.
Scand J Urol 2018 Feb 1, 1-8. epub

CYTOSTATIKA ELLER CELLGIFTER

- Ges när kastrationsbehandlingen sviktar.
- Ny forskning – man klarar sig längre om man ger docetaxel till män som just påbörjat kastrationsbehandling.
- Kan ge håravfall, sköra naglar, känslighetsnedsättning i fötterna och infektioner.
- Intravenös injektion på onkologklinik.
- Billigt.

- Besläktat med docetaxel.
- Ges om docetaxel slutat verka.
- Intravenös infusion på onkologklinik
- Kan ge illamående, diarré och infektioner

ISOTOP AV GRUNDÄMNET RADIUM

RA-223

Radioaktiv substans som fungerar som en målsökande strålbehandling.

Intravenös injektion.

Binder till skelettmetastaser där den avger sin strålning.

Extremt kort räckvidd – når inte bortom cancercellerna.

Ges till män med metastaser i skelettet.

Oftast inga biverkningar.

Inga särskilda kontraindikationer.

XOFIGO SKA UTREDAS

.

Kombinationsbehandling Zytiga och Xofigo har gett ökade problem med dödsfall och frakturer.

Preparaten använda var för sig orsaker inte problem av denna art.

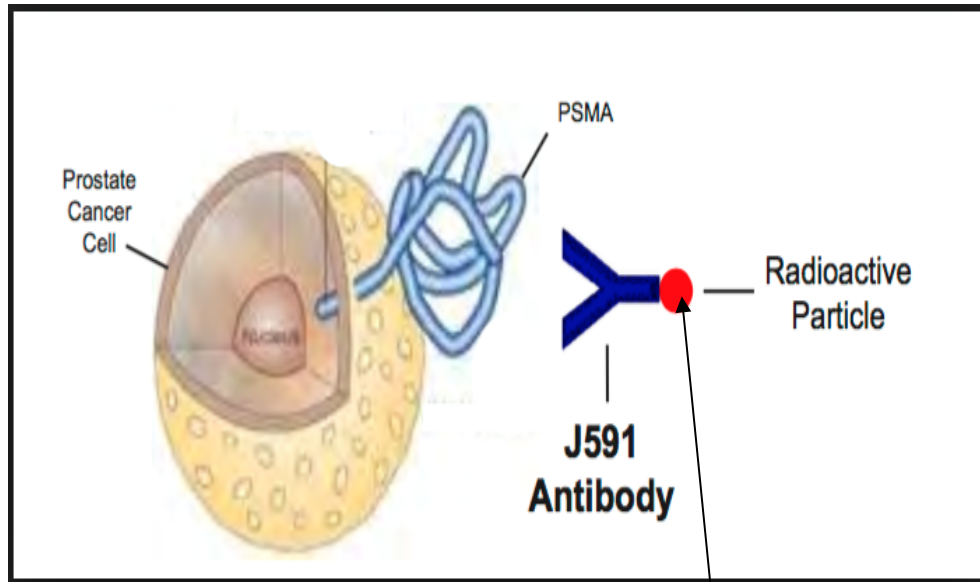
JAG FICK ETT MEJL!

"För kunskapsuppbyggnaden kan det kanske vara bra att veta om min erfarenhet av Xofigo.

Förra året så hade PSA stigit till 33 och enda synliga metastaserna var ett par små i bäckenet. Jag valde då en Xofigobehandling. Efter de 24 veckornas behandling hade PSA stigit till 87 och nu två månader senare har det stigit rätlinjigt till 100. Zofigo anges som målsökande. I mitt fall verkar det inte ens vara tavelträff!"

Svaret är: PSA är inte användbart vid behandling med Xofigo. I stället skall ALP (alkaliskt fosfatas) i blodet följas.

PSMA Radioligand Therapy

Lutetium 177

PSMA = Prostate Specific Membrane Antigen

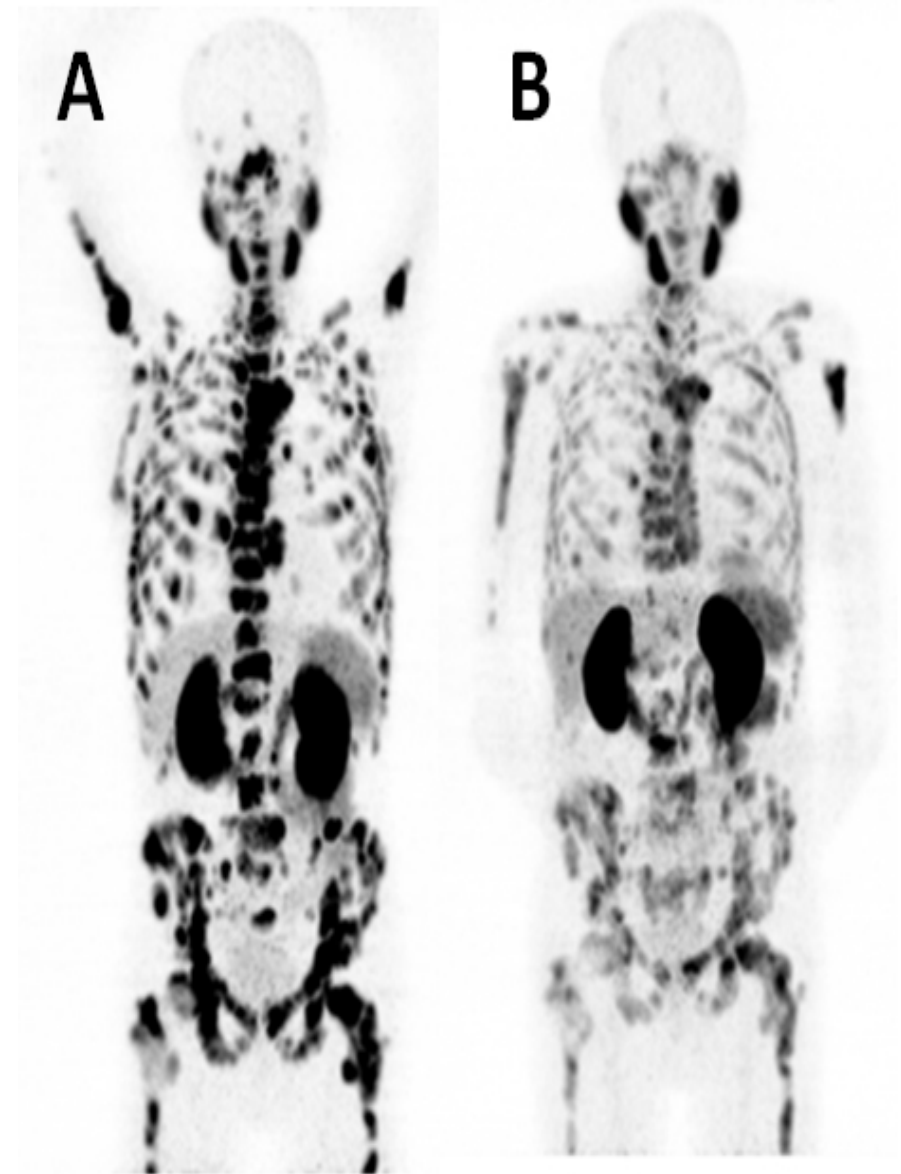

Fig. 1. A: ^{68}Ga -PSMA PET shows diffuse bone metastasis in a 75-year-old patient (normally in a patient without bone metastases the bones cannot be seen, because they do not have any PSMA expression). The PSA was prior to injection with 1160 ng/ml. B: PET scan two months after treatment shows an eye-catching reduction of PSMA expression correlated with PSA decline to 71 ng/ml. The patients did not experience any side-effects or blood toxicity

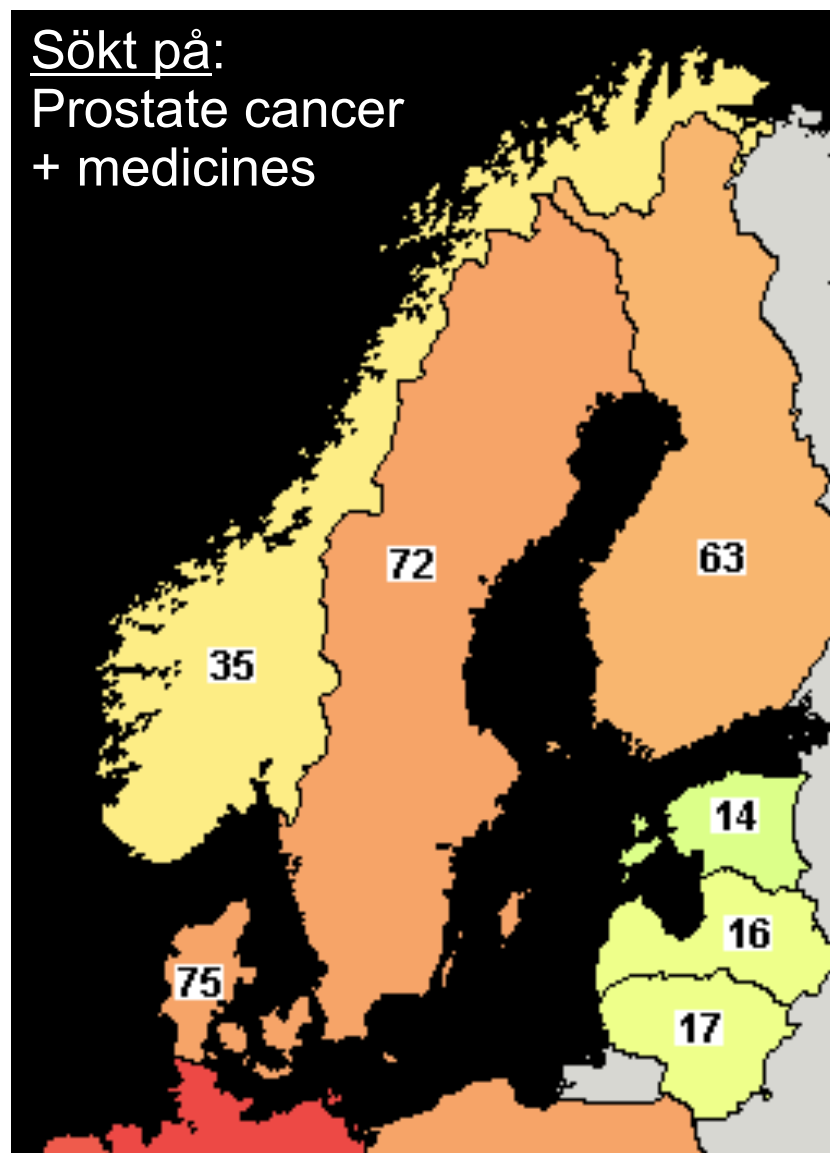
ClinicalTrials.gov

2450 studier pågår i hela världen när det gäller prostatacancer och läkemedel.

Provenge	38 studier
Sipulecel-T	36
Avastin	18
Prostavac	24
Mitoxantrone	39
Tasquinimod	7
Aflibercept	3
Bevacizumab	18
Lenalidomide	11
Zibontentan	9
Atrasentan	7
Apalutamide	29
Darolutamide	9
Olaparib	12
Niraparib	5
Osteodex	3

Sökt på:
Prostate cancer
+ medicines

FDA Approves Erleada for Nonmetastatic Castration-Resistant Prostate Cancer

The Food and Drug Administration (FDA) approved **Erleada** (apalutamide) for the treatment of patients who have nonmetastatic castration-resistant prostate cancer (CRPC). The drug is now the first FDA-approved treatment in this setting.

- Enbart hormonterapi – 16,2 månader till metastaser
- Hormonterapi + Erleada – 40,5 månader till metastaser

Darolutamide 2018

Xofigo
DAROLUTAMIDE
SOLUTION FOR INJECTION

es –Internal Use Only

Kvaliteten på radikal prostatektomi måste säkerställas

Fortlöpande förbättringsarbete behövs på varje klinik – med patientenkäter kan enskilda kirurgers resultat följas upp

Jonas Hugosson, professor, avdelningschef, avdelningen för urologi, institutionen för kliniska vetenskaper, Sahlgrenska akademien, Göteborg

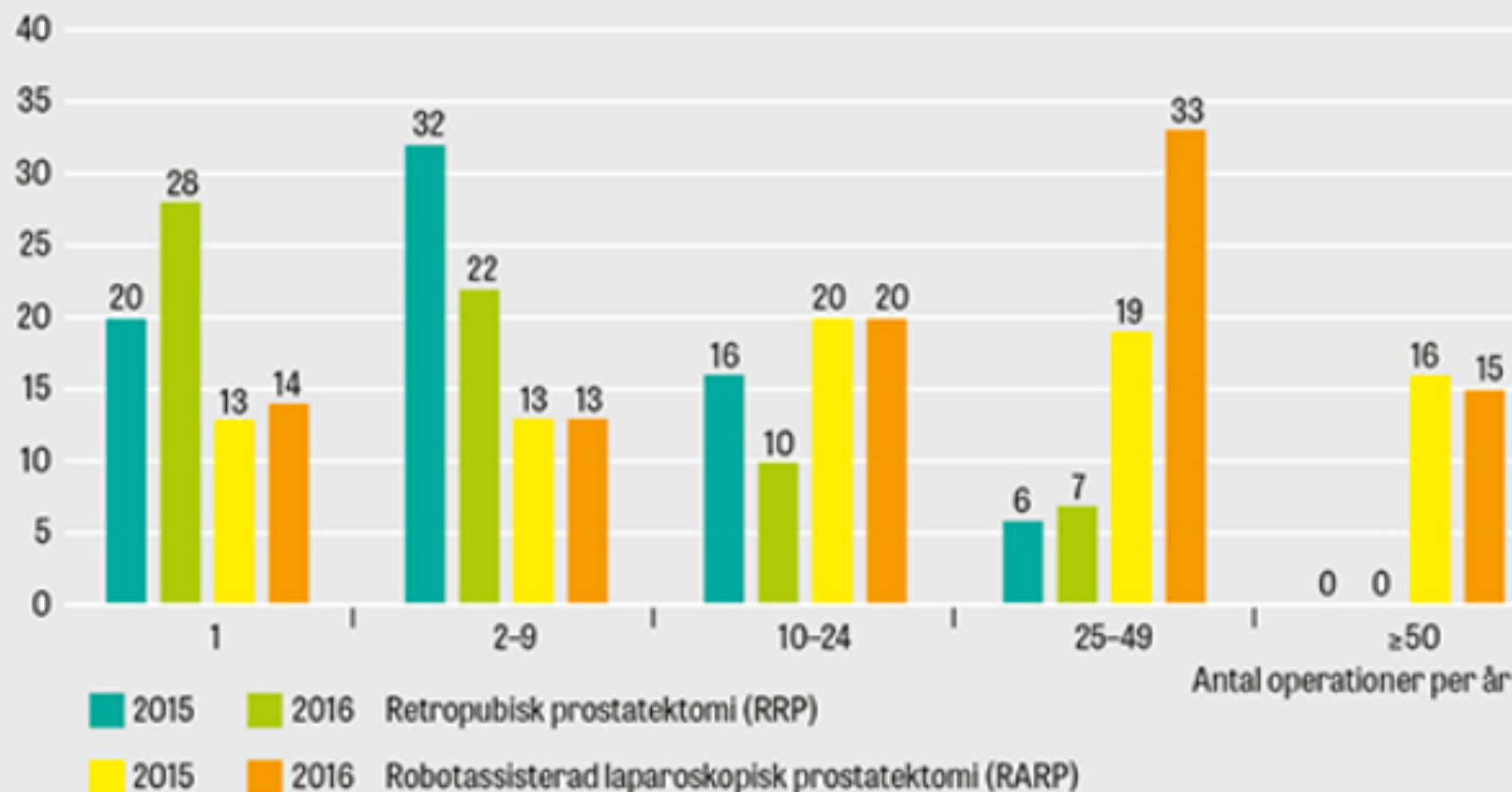
jonas.hugosson@gu.se

Pär Stattin, adjungerad professor, överläkare, Akademiska sjukhuset, Uppsala; institutionen för kirurgiska vetenskaper, Uppsala universitet; urologi och andrologi, institutionen för kirurgi och perioperativa vetenskaper, Umeå universitet

FIGUR 1. Antal operationer per kirurg per år

Antal kirurger

► Knappt 10 procent av de kirurger som opererar med öppen teknik och knappt hälften av dem som använde robotassisterad teknik genomför 25 operationer per år, det i det nationella vårdprogrammet rekommenderade årliga minimantalet.

HANNE KJÖLLER

Åk några extra mil – slipp bli impotent

Publicerad 19 sep 2017 05.03

Prostataoperation ger ofta impotens
Sverige Var femte patient som opereras för prostatacancer blir urininkontinent och hälften blir impotent. En förklaring kan vara att kirurgerna är för oerfarna.

Lotta Engzell-Larsson: Låt prostatakirurgi bli stordriftsindustri

LEDARE. Den man som accepterar 50
procents risk för impotens vid operation
av prostatacancer kan vända sig till
närmaste klinik i Sverige.

Av: **Lotta Engzell-Larsson** 18/9

Rapport

Prostatacancercentrum – navet i framtidens prostatacancersjukvård

En vision som är i linje med det
nationella vårdprogrammets
riktlinjer

Ola Bratt, docent, consultant urological
surgeon, Department of Urology, Cambridge
University Hospitals, England

ola.bratt@med.lu.se

Göran Ahlgren, med dr, överläkare,
urologiska kliniken, Skånes
universitetssjukhus, Malmö; vid artikelns
tillkomst regional patientprocessledare för
prostatacancer, Södra sjukvårdsregionen

Anna-Carin Börjedahl, legitimerad
sjuksköterska, enhetschef urologi,
Helsingborgs lasarett,
Skånevård Sund

Ingela Franck Lissbrant, med dr,
överläkare, verksamhetsområde onkologi,
Sahlgrenska universitetssjukhuset, Göteborg;
regional processägare prostatacancer, Västra
Götalandsregionen

Calle Waller, prostatacancerpatient,
Stockholm, Prostatacancerförbundet

NU MÅSTE VI PATIENTER DRIVA PÅ!

»Vi ser ett behov av två olika typer av
prostatacancercentrum: dels mindre
centrum för diagnostik, utredning,
uppföljning och medicinsk behandling,
dels större centrum där även kurativ
behandling utförs.«

Artikelns bakgrund: 3000 män opereras i
Sverige på 40 kliniker av minst 150 läkare

Läkartidningen 5, 2017

POTENSLÄKEMEDEL/ LÄKEMEDEL VID EREKTI DYSFUNKTION

"THE RISK FOR PROSTATE CANCER IS 20% LOWER FOR MEN WHO EJACULATE AT LEAST 21 TIMES A MONTH."
C MIDSOURCE MED. NEWS 17/5/15)

POTENSLÄKEMEDEL SOM INGÅR I LÄKEMEDELSFÖRMÅNEN

"Muse" (parallelimporterat)

POTENSLÄKEMEDEL SOM DU BETALAR HELT SJÄLV

Samma

**Patentet gick ut i
nov 2017!**

PATENT

INGET PATENT

DET HANDLAR OM MYCKET PENGAR (mkr)

	2013	2017
Generiskt sildenafil	9	101
Viagra	129	11
Cialis	138	123
Generiskt tadalafil	--	0,6
Levitra	11	6,5
Spedra	—	0,3
Total försäljning	287	242

DET HANDLAR OM MÅNGA MÄN

Under 2017 (2016) fick

156 540 (149 909) män

466 922 (453 516) recept

på potensläkemedel

VAR KAN MAN FINNA PRISET?

- Hos *Apoteket*, *Apotek Hjärtat* och *Kronan Apotek* kan man lätt finna priset på hemsidorna
- *Lloyds apotek* sa att dom skulle ha fixat det till mars månad 2017
- *apotea* (nätapotek) har under två år lovat fixa det
- *Apoteksgruppen* har inte svarat på två mejl!
- På [medicinpriser.se](https://www.medicinpriser.se) finns *Apoteket*, *Apotek Hjärtat*, *Kronans apotek* och *apotea*

OLIKA PRISER PÅ APOTEKEN Sildenafil 50 mg, 12 tabletter (SOU 2017:76)

Tabell 5.3 Prisjämförelse sildenafil (50 mg, 12 tabletter)

Produkt	Apotea.se	Apotek Hjärtat	Apoteket AB	Apoteksgruppen*	Kronans Apotek	Lloyds Apotek	Pris-skillnad (%)**	Pris-skillnad (kr.)
Sildenafil 1 A Farma	408	450	450	599	459	494	32	190
Sildenafil Accord	284	255	365	399	365	399	36	144
Sildenafil Actavis	239	268	265	259	292	274	18	54
Sildenafil Navamedic	262	278	365	399	459	394	43	196
Sildenafil Orion	172	267	365	259	365	399	57	226
Sildenafil Pfizer	242	380	378	399	600	370	60	358
Sildenafil Stada	542	565	565	899	698	599	40	356
Sildenafil Teva	428	459	459	599	-	484	28	170
Viagra	1 193	1 252	1 308	1 249	1 308	1 294	10	115

* Avser Apoteksgruppens rekommenderade priser.

** Avser den procentuella skillnaden mellan det lägsta och högsta priset, avrundat till hela procent.

PRISVARIATION

Sildenafil 50 mg, 12 tabletter

Leverantör	Prisvariation apotek
Sildenafil 1A farma	408-599
Sildenafil Accord	255-399
Sildenafil Actavis	238-292
Sildenafil Navamedic	262-459
Sildenafil Orion	172-399
Sildenafil Pfizer	242-600
Sildeanfil Stada	542-899
Sildenafil Teva	428-459
Viagra	1193-1308

TÄNK EFTER INNAN DU GÅR TILL DOKTORN

Viagra/Sildenafil

Kolla priset innan du går till doktorn.

Om du av gammal vana väljer *Viagra* får du betala 1200 kr (mycket liten skillnad mellan apoteken) i stället för 172 kr.

Tadalafil 1A Farma/Cialis (20 mg, pris per tablett)

76 kr respektive 130 kr. Fler konkurrenter, lägre priser!

Levitra och Spedra

Nästan ingen prisvariation alls

NÄR DU ÄNDÅ ÄR DÄR – BE DOKTORN

Skriv i ordinationsrutan:

Skall bytas mot billigaste fabrikat

TÄNK EFTER PÅ VILKET APOTEK DU HÄMTAR UT DITT LÄKEMEDEL

Vid priskoll kommer du idag att finna att det enda godkända internetapoteket – *apotea.se* – nästan alltid är billigast

Alla kedjor säljer idag även på internet

Sannolikt är vi på väg att få olika pris i butiker och på nätet

Och tänk på – handla aldrig på icke godkända internetapotek. Du vet inte vad du får!!!

FINNER DU ATT DET ÄR BILLIGAST ATT HANDLA PÅ *apotea* SKALL DU GÖRA SÅ HÄR

Gå in på hemsidan *apotea.se*

Logga in med BankID eller Mobilt bankID

Ange ditt personnummer och du får en lista över de
läkemedel du fått förskrivet

Välj leveranssätt – hem eller till fraktombud

En faktura skickas till din hemadress

HÖSTEN 2017 GICK PATENTET PÅ CIALIS UT

MÅNGA KONKURRENTER FINNS REDAN
REGISTRERADE

Tadalafil **Accord** Tadalafil **Orion** Tadalafil **KRKA**

Tadalafil **Actavis** Tadalafil **PMCS** Tadalafil **Sigillata**

Tadalafil **Lilly** Tadalafil **Stada** Tadalafil **Gorbela**

Tadalafil **Mylan** Tadalafil **Teva**

Tadalafil **1A Farma** Tadalafil **Germed**